

Rapport

Rapport over een klacht over het College van procureurs-generaal te Den Haag.

Datum: 8 november 2011

Rapportnummer: 2011/336

Klacht

Verzoeker klaagt erover dat een brief van 17 februari 2010 van het College van procureurs-generaal onvoldoende blijk geeft van inzicht in het leed dat verzoeker is berokkend als gevolg van de brief van de officier van justitie van 28 februari 1996.

Verder beklaagt verzoeker zich erover dat het College pas veertien jaar na het verzenden van die brief heeft toegegeven dat de brief nooit geschreven had mogen worden, waardoor verzoeker gedwongen was tot de Hoge Raad te procederen om zijn gelijk te krijgen.

Bevindingen en beoordeling

Algemeen

I Bevindingen

Aanleiding

Op 30 september 2010 ontving de Nationale ombudsman een brief van verzoeker met een klacht over het College van procureurs-generaal (verder het College). Verzoeker klaagt in zijn brief over de inhoud van de brief die hij op 17 februari 2010 van het College heeft ontvangen. Op 14 oktober 2010 vond een gesprek plaats tussen medewerkers van het Bureau Nationale ombudsman, verzoeker en een introducé. Tijdens dit gesprek gaf verzoeker een toelichting op zijn klacht en vertelde wat zijn verwachtingen waren over de tussenkomst van de Nationale ombudsman. Naar aanleiding van de uitkomst van dit gesprek is het College benaderd om de bereidheid voor de deelname aan een bemiddelingsgesprek te peilen. Op 25 november 2010 deelde een medewerker van het College gemotiveerd mee waarom men niet wenst in te gaan op de uitnodiging voor een gesprek. De Nationale ombudsman besloot vervolgens een onderzoek in te stellen.

Waar gaat het om?

Op 14 oktober 2010 spraken medewerkers van het Bureau Nationale ombudsman met verzoeker over zijn klacht.

Daarin schetste verzoeker de achtergrond van zijn klacht als volgt:

Verzoeker had samen met zijn echtgenote een bloeiend bergingsbedrijf. Een van zijn grootste opdrachtgevers was Rijkswaterstaat. Op 28 februari 1996 stuurde een officier van justitie een brief aan het directoraat-generaal Rijkswaterstaat van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat. De brief bevat de mededeling dat het bedrijf van verzoeker en het bedrijf van zijn eeneiige tweelingbroer niet in aanmerking kunnen komen voor een aanbesteding door het ministerie. In de brief staat dat er informatie is over 1992 tot heden

(dat is dus februari 1996) afkomstig van lopende en afgeronde strafrechtelijke onderzoeken, alsmede de regionale inlichtingendienst Amsterdam Amstelland.

In de brief staat:

"...Bovengenoemde informatie houdt kort samengevat in dat de beide B'-s facilitair zouden zijn aan georganiseerde groepen die zich bezighouden met de invoer van verdovende middelen via de haven van Amsterdam. Het is om die reden dat het Openbaar Ministerie te Amsterdam het onwenselijk acht dat de onder 1 en 2 genoemde bedrijven in aanmerking zouden komen voor het uitoefenen van (beperkte) politietaken..."

Verzoeker was nooit als verdachte aangehouden en/of gehoord. Direct na deze brief nam verzoeker contact op met zijn advocaat die de betrokken officier van justitie benaderde. De beschuldigingen aan het adres van verzoeker bleken nergens op gebaseerd te zijn. De verdenkingen hadden mogelijk betrekking op verzoekers tweelingbroer die volgens verzoeker al jarenlang in het criminele circuit meedraaide. Verzoekers broer heeft verschillende antecedenten.

Aan de verzoeken om eerherstel en een vergoeding van de schade werd geen gehoor gegeven door justitie en de betrokken officier van justitie. Verzoeker verloor zijn klanten en het bedrijf raakte in grote financiële problemen. Verzoeker ging procederen tegen de Staat. Hij eiste een aanzienlijke schadevergoeding. De procedures kostten hem zijn gezondheid en die van zijn vrouw en hij raakte zijn bedrijf en huis kwijt. Verzoekers aangiften tegen de betrokken officier van justitie zijn geseponeerd. Uiteindelijk na het terugverwijzen van verzoekers civiele schadeclaim door de Hoge Raad oordeelde het Hof, na veertien jaar procederen, dat de brief van de officier van justitie onrechtmatig was. Het Hof achtte echter niet bewezen dat er sprake was van een causaal verband tussen de brief en het faillissement van het bedrijf. Het Hof wees het verzoek om een schadevergoeding af.

Op 17 februari 2010 ontving verzoeker van het College van procureurs-generaal een brief waarin wordt erkend dat de brief van 28 februari 1996 van de officier van justitie onrechtmatig was en nooit verstuurd had mogen worden. Het College bood hiervoor excuses aan. Ter compensatie werd een vordering van de Staat op verzoeker, van in totaal € 80.000,- wegens een uitbetaald voorschot en wegens advocaatkosten kwijtgescholden.

Wat wil de verzoeker?

Verzoeker wil een oordeel van de Nationale ombudsman over de gang van zaken bij justitie. De brief van de officier van justitie heeft zijn leven en dat van zijn vrouw geruïneerd. Hij wil eerherstel en erkenning.

Verzoeker weet dat hij geen schadevergoeding kan afdwingen. De rechter heeft zich immers hierover uitgesproken, maar hij vindt het niet kloppen dat de Staat zich er zo

makkelijk vanaf maakt. Hij vindt een vergoeding van de kosten (zo'n € 500.000,-) op zijn plaats.

Wat is er gebeurd?

Tijdslijn 1996-2011

8 januari 1996

Fax van verzoekers toenmalige advocaat aan de chef van het Wijkteam Autosnelwegen te Amsterdam.

De fax gaat over het contact tussen de advocaat en een medewerker van de CID. Volgens de fax heeft de medewerker van het CID meegedeeld dat nimmer aan het wijkteam het bericht is uitgegaan dat de politie geen zaken kan doen met verzoeker.

Volgens de medewerker van het CID heeft hij slechts in algemene zin advies gegeven dat het niet wenselijk is dat politiepersoneel contact onderhoudt met personen en/of bedrijven waarmee tevens zakelijke betrekkingen in dienstverband bestaan.

27 februari 1996

Fax van de advocaat namens verzoeker aan een leidinggevende van het CID.

In de fax staat dat verzoeker heeft vernomen dat bij het Wijkteam autosnelwegen een memo is uitgegaan waarin, naar verluidt, staat vermeld dat "het bedrijf contacten heeft in de criminele sfeer". In de memo staat verder dat met zijn bedrijf geen contacten mogen worden onderhouden, anders dan welke in het kader van de dienstuitoefening strikt noodzakelijk zijn. Verzoeker betwist de beschuldigingen en verzoekt op korte termijn contact op te nemen om dit kennelijke misverstand zo spoedig mogelijk uit de wereld te helpen.

28 februari 1996

Brief van de officier van justitie aan het Ministerie van Verkeer en Waterstaat, directie Noord-Holland. "**De Brief**"

In deze brief is de volgende passage opgenomen:

"...Bovengenoemde informatie houdt kort samengevat in dat de beide B'-s facilitair zouden zijn aan georganiseerde groepen die zich bezighouden met de invoer van verdovende middelen via de haven van Amsterdam. Het is om die reden dat het Openbaar Ministerie te Amsterdam het onwenselijk acht dat de onder 1 en 2 genoemde bedrijven in aanmerking zouden komen voor het uitoefenen van (beperkte) politietaken..."

21 maart 1996

Fax van de advocaat van verzoeker aan de officier van justitie als reactie op zijn fax d.d. 18 maart 1996 (genoemde fax d.d. 18 maart 1996 niet in het dossier aangetroffen).

De advocaat vraagt de officier van justitie op welke grondslag het optreden van het Openbaar Ministerie steunt. Voorts geeft de advocaat aan dat verzoeker grote financiële schade (1 miljoen gulden) dreigt te lopen als gevolg van het advies van de officier van justitie aan Rijkswaterstaat geen zaken meer met het bedrijf van verzoeker te doen. De wensen van de advocaat namens zijn cliënt luiden: rectificatie van de zijde van het Openbaar Ministerie van de vrijgekomen onjuiste informatie en actie richting de zakelijke relaties van verzoeker. De advocaat vraagt op korte termijn een gesprek met de officier van justitie en de verantwoordelijke medewerker van de CID. Dit in verband met een bespreking met Rijkswaterstaat.

In het dossier zijn geen stukken te vinden waaruit blijkt dat op bovengenoemde fax is gereageerd.

13 juni 2002

Arrest Gerechtshof Den Haag in het hoger beroep van het bedrijf van verzoeker tegen de uitspraak van de rechtbank van 26 maart 1997.

Het Hof oordeelt dat de informatieverstrekking door de officier van justitie onrechtmatig was. De Staat wordt gelast aan Rijkswaterstaat mee te delen dat de bij brief van 28 februari 1996 verstrekte informatie als niet verstrekt dient te worden beschouwd. Het Hof houdt de zaak aan om verzoekers bedrijf in de gelegenheid te stellen te onderbouwen dat zij ten minste fl. 25.000,- aan schade heeft geleden. De Staat stelt cassatieberoep in tegen dit (tussen)arrest.

27 februari 2004

De Hoge Raad bevestigt het oordeel van het Hof dat de informatieverstrekking van het Openbaar Ministerie aan Rijkswaterstaat bij brief van de officier van justitie van 28 februari 1996 onrechtmatig was en verwijst de zaak terug naar het Hof.

22 mei 2006

Uitspraak in de strafzaak tegen verzoeker door de rechtbank te Rotterdam. De rechtbank acht bewezen dat verzoeker gedurende de periode 1 september 2001 tot 5 januari 2005 deelnam aan een criminele organisatie die zich bezighield met grootschalige sigarettensmokkel. De rechtbank veroordeelde verzoeker tot een gevangenisstraf van 24 maanden waarvan 6 maanden voorwaardelijk en een geldboete van € 100.000,-.

4 juni 2007

Arrest gewezen door het gerechtshof te Den Haag, zitting houdend te Arnhem in het hoger beroep tegen uitspraak van 22 mei 2006.

Verzoeker wordt veroordeeld tot een gevangenisstraf van 24 maanden, waarvan 6 maanden voorwaardelijk zonder oplegging van een boete.

23 oktober 2007

Sepotbesluit van de fungerend hoofdofficier van justitie te Amsterdam op de door verzoeker gedane aangifte van smaad en laster gepleegd door de betrokken officier van justitie in 1996. De zaak werd geseponneerd.

De hoofdofficier van justitie deelt over de sepotgrond het volgende mee:

"...Nu de op deze strafbare feiten gestelde gevangenisstraf twee jaar bedraagt, verjaren deze feiten na verloop van zes jaar. Aan een inhoudelijke beoordeling van de zaak, kom ik dan ook niet toe..."

Verzoeker maakt geen gebruik van de beklagvoorziening op grond van artikel 12 van het Wetboek van Strafvordering.

20 maart 2008

In een tweede door verzoeker tegen de Staat aangespannen procedure wijst het Gerechtshof Den Haag in hoger beroep arrest inzake de vordering van verzoeker tegen de Staat der Nederlanden. Het Hof bekrachtigt het vonnis van de rechtbank dat de informatieverstrekking door de betrokken officier van justitie een aan de Staat te wijten onrechtmatige daad jegens het bedrijf van verzoeker oplevert, doch oordeelt dat onvoldoende causaal verband bestaat tussen het omzetverlies van zijn bedrijf en de informatieverstrekking door justitie in 1996. De vordering tot schadevergoeding wijst het Hof af. Het bedrijf van verzoeker wordt in de kosten van het hoger beroep veroordeeld. Deze beslissing is onherroepelijk.

23 februari 2009

De echtgenote van verzoeker stuurt een brief aan het Openbaar Ministerie waarin zij met spoed verzocht om een gesprek over een schadevergoeding.

17 april 2009

Brief van het College van procureurs-generaal: afwijzing van verzoek om gesprek. (verzoekers echtgenote is dan inmiddels overleden).

18 november 2009

Verzoeker doet opnieuw aangifte van smaad, laster en belediging door de betrokken officier van justitie. Van de aangifte is een proces-verbaal opgemaakt.

17 februari 2010

Het College van procureurs-generaal stuurt de verzoeker een brief naar aanleiding van het gesprek tussen verzoeker en het hoofd Bestuurlijke en Juridische zaken.

Citaat uit de brief:

"...De Hoge Raad heeft in het arrest van 27 februari 2004 geoordeeld dat de informatieverstrekking van het Openbaar Ministerie aan Rijkswaterstaat bij brief van de officier van justitie van 28 februari 1996, onrechtmatig was. Dat betekent dat de informatieverstrekking in deze vorm niet had mogen plaatsvinden (...). Ik heb u tijdens ons gesprek van 10 februari jl., namens het Openbaar Ministerie, hiervoor excuses aangeboden..."

Met betrekking tot de uitbetaling van een schadevergoeding verwijst het College naar de onherroepelijke uitspraak van het Hof in de civiele schadevergoedingsprocedure. De vordering als gevolg van een verleend voorschot, € 50.000,- en € 30.000,- advocaatkosten worden aan verzoeker kwijtgescholden.

24 februari 2010

De fungerend hoofdofficier van justitie te Haarlem stuurt verzoeker een brief over seponeren aangifte. De brief bevat een bevestiging van het gesprek tussen verzoeker en de hoofdofficier van justitie op 22 februari 2010.

24 maart 2010

Verzoeker wordt thuis bezocht door de politie Zaanstreek-Waterland vanwege een 'arrestatiebevel principale vrijheidsstraf' uit hoofde van een onherroepelijk arrest van het Gerechtshof Arnhem van 4 juni 2007. Verzoeker is veroordeeld tot een gevangenisstraf van 24 maanden, waarvan 6 voorwaardelijk. Gelet op de bijzondere omstandigheden besluit de fungerend hoofdofficier van justitie dat verzoeker op dat moment naar huis mocht gaan. Zijn straf zal later ten uitvoer worden gelegd. Verzoeker is inmiddels door de DJI als detentiegeschikt beoordeeld.

23 april 2010

Er vindt opnieuw een gesprek plaats tussen de fungerend hoofdofficier van justitie te Haarlem en verzoeker. Het gesprek gaat over advocaatkosten, belastingschuld, openstaande celstraf en over een eventueel gesprek met de officier van justitie die de brief

van 28 februari 1996 heeft geschreven. Naar aanleiding van dit gesprek wordt bemiddeld in het vinden van psychiatrische hulp voor verzoeker. Er is overleg tussen psychiater, huisarts en wijkagent.

18 juni 2010

Onder leiding van de fungerend hoofdofficier van justitie te Haarlem spreken de betrokken officier van justitie en verzoeker met elkaar. Volgens het College procureurs-generaal concluderen beiden na afloop van dit gesprek dat het goed is geweest dat het gesprek heeft plaatsgevonden, hoewel er weinig veranderd kan worden aan het verleden.

20 juni 2010

Verzoeker stuurt een brief aan de betrokken officier van justitie over zijn moeilijke financiële situatie.

13 augustus 2010

De betrokken officier van justitie reageert via e-mail op de verzoeken van verzoeker:

"...U heeft nog een reactie van mijn zijde tegood. Het spijt mij dat ik niet eerder heb kunnen reageren. Ik heb uw brief gelezen, maar constateer (wat ik ook al eerder tegen U heb gezegd) dat ik het verleden niet kan terugdraaien. Ik heb overigens nooit ontkend (of getracht dat te doen) dat er sprake was van 'zachte informatie'. (...) Ik denk alleen niet dat ik 14 jaar kan veranderen..."

6 september 2010

De fungerend hoofdofficier van justitie te Haarlem heeft telefonisch contact met verzoeker. Hieruit blijkt dat verzoeker maandelijks medicijnen krijgt verstrekt. Hij is onder behandeling van een psychiater en nog een arts. Hij heeft netto € 905,- per maand te besteden. Hij heeft een pro deo advocaat in Haarlem om zijn belastingsschuld aan te vechten.

10 september 2010

Openbare verkoop pand verzoeker wegens vordering Belastingdienst.

21 september 2010

Er vindt een driehoeksoverleg plaats. Op verzoek van de fungerend hoofdofficier van justitie wordt de zaak van verzoeker op de agenda van dat overleg geplaatst. De burgemeester van de woonplaats van verzoeker wordt bijgepraat over de casus. De burgemeester geeft dan aan te begrijpen dat de gemeente een rol heeft ten aanzien van huisvesting en middelen van bestaan van verzoeker.

23 november 2010

De wijkagent krijgt bericht dat verzoeker is verhuisd naar een andere gemeente.

30 september 2010

Verzoeker dient een klacht in bij de Nationale ombudsman.

14 oktober 2010

Intakegesprek op het Bureau Nationale ombudsman.

25 november 2010

Standpunt College van procureurs-generaal op de uitnodiging om deel te nemen aan een bemiddeling onder leiding van de Nationale ombudsman:

"... 1. Over de schadevergoeding is reeds onherroepelijk door het Gerechtshof beslist. Uit coulance heeft het College besloten en de heer B. laten weten een openstaande vordering van € 80.000,- op B. niet van hem terug te zullen vorderen. Een discussie over het betalen van € 500.000,- aan schadevergoeding zoals B. aan de Nationale Ombudsman heeft aangegeven kan niet aan de orde zijn en dat is reeds genoegzaam aan de heer B. aangegeven. De discussie hierover is afgesloten.

De heer B. toonde zich in eerste instantie tevreden over die gesprekken van het Hoofd BJZ en de heer (...) (ovj) waarin aan hem excuses zijn aangeboden. Het feit dat hij nu kennelijk aangeeft dat hij toch geen vertrouwen had in het gesprek met (...) onder leiding van de fungerend hoofdofficier van justitie omdat deze elkaar zouden hebben getutoyeerd maakt niet dat het gesprek nu onder leiding van de Nationale Ombudsman moet worden overgedaan.

Bij brief van 17 februari 2010 zijn de eerder in het gesprek aangeboden excuses aan de heer B schriftelijk bevestigd en is aangegeven dat de brief niet verzonden had mogen worden. Het afgeven van een verklaring door de Staat aan de heer B dat met hem wel zaken kunnen worden gedaan (een soort verklaring omtrent het gedrag) zoals de heer B. wenst kan niet aan de orde zijn. In de eerste plaats omdat de verstrekking onrechtmatig is geoordeeld omdat de wijze van verstrekking onjuist was en niet omdat de informatie over de periode van 1992-1996 op zich onjuist zou zijn. In de tweede plaats omdat een dergelijke verklaring thans niet kan worden afgegeven omdat er zich mogelijk informatie bij de politie of het OM bevindt die aan een dergelijke verklaring in de weg kan staan. Het feit dat de heer B is veroordeeld voor deelname aan een criminele organisatie is daarbij van belang. (overigens is een vordering van B een dergelijke verklaring van de Staat te krijgen ook door de civiele rechter afgewezen)

Door middel van de inzet van de wijkagent, de heer D. is getracht te bemiddelen in de hulpverlening aan de heer B. De hulpverlening voor de heer B ten aanzien van zijn inkomen (bijstand) en hulpverlening door het maatschappelijk werk dient te geschieden door de gemeente. Het is aan de heer B om verder van die geboden mogelijkheden gebruik te maken.

Ten aanzien van de belastingschuld van de heer B kan het Openbaar Ministerie weinig voor de heer B betekenen omdat het bij de inning daarvan geen betrokkenheid heeft.

Ten aanzien van de detentie in verband met de onherroepelijke veroordeling zal op de gebruikelijke wijze de detentiegeschiktheid worden beoordeeld...".

Januari/februari 2011

Verzoeker is volgens zijn dochter zonder voorafgaand bericht 's avonds opgehaald om zijn gevangenisstraf uit te zitten.

14 maart 2011

De heer mr. M. de Witte van SAP advocaten laat weten dat hij verzoeker vertegenwoordigt.

Reactie van de advocaat van verzoeker

Op 7 juli 2011 reageert de advocaat van verzoeker op het verslag van bevindingen. In zijn brief benadrukt de advocaat nog eens welke impact de brief van de officier van justitie uit 1996 op het leven van zijn cliënt had en nog steeds heeft. Naar de overtuiging van verzoeker en zijn advocaat was het de bedoeling van de officier van justitie dat Rijkswaterstaat en de politie geen zaken meer met het bedrijf van verzoeker zouden doen. Die opzet slaagde. De advocaat schrijft dat potentiële opdrachtgevers verzoeker niet meer uitnodigden voor bijeenkomsten en een medewerker van Rijkswaterstaat hem bijvoorbeeld in een brief liet weten dat er geen zaken meer met hem worden gedaan omdat er van politiezijde bezwaren zijn tegen zijn ondernemen.

In de brief van 7 juli 2011 voert de advocaat van verzoeker aan dat verzoeker in 1996 niet als verdachte is aangemerkt of gehoord. In de brief staat hierover:

"...De Staat handelt in strijd met het grondwettelijk beginsel dat iemand onschuldig is tot het tegendeel is bewezen...".

Vanwege het negeren van de verzoeken om rectificatie zag verzoeker zich gedwongen om te procederen, aldus zijn advocaat.

"...Hij heeft van meet af aan moeten procederen tegen de Staat om zijn gelijk te halen. In deze procedures herhaalt de Staat voortdurend dat er niet onrechtmatig is gehandeld..".

De advocaat van verzoeker betoogt in zijn brief dat de psychische problemen waarmee verzoeker in de loop der jaren te kampen had onlosmakelijk verband houden met de slepende rechtszaak met de overheid. De advocaat stuurt een afschrift van een brief van een verzekeringsarts aan Ridder Letselschade. De verzekeringsarts schrijft op 9 november 2010 aan Ridder Letselschade dat de vraag of het psychiatrisch letsel van verzoeker het gevolg kan zijn van verzoekers strijd tegen het Openbaar Ministerie bevestigend beantwoord kan worden.

De wensen van verzoeker verwoordt zijn advocaat als volgt:

"...Het verzoek aan de ombudsman is de overheid aan te bevelen cliënt te rehabiliteren en de schade die hij heeft geleden in kaart te brengen en te vergoeden. Een eerste aanzet is te lezen in de brief van de landsadvocaat van 16 april 2007 aan de toenmalige raadsman van cliënt, waarin staat dat de Staat in beginsel bereid is om te schikken. (...)..."

Reactie van de minister

Van de minister van Veiligheid en Justitie ontving de Nationale ombudsman aanvankelijk geen reactie op het verslag van bevindingen dat op 25 mei 2011 aan alle betrokkenen is gezonden. Op 6 oktober 2011 werd de Nationale ombudsman benaderd door het Ministerie van Veiligheid en Justitie met het verzoek om alsnog in de gelegenheid te worden gesteld om aanvullende informatie te verstrekken. Deze informatie zou van invloed kunnen zijn op de inhoud van het rapport.

De minister van Veiligheid en Justitie stelt in de brief van 18 oktober 2011 aan de Nationale ombudsman dat de Staat "*...binnen de procedure het treffen van een schikking teneinde te komen tot een buitengerechtelijke afdoening heeft beproefd...*". De minister wijst erop dat hij het van belang acht te realiseren dat pas een schikking is beproefd toen in rechte was komen vast te staan dat de verstrekking onrechtmatig was geweest. De inschatting van het Openbaar Ministerie was lange tijd dat de verstrekking van de informatie van de officier van justitie niet onrechtmatig was, aldus de minister. De bijlage bij de brief bevat een gedetailleerd feitenoverzicht waaruit volgens de minister zal blijken waarom het niet tot een schikking is gekomen. Bovendien geeft het overzicht uitsluitsel over de vraag waarom de procedures zich jarenlang voortsleepten. Dat is volgens de minister grotendeels te wijten aan verzoeker en zijn toenmalige advocaat. De minister stelt dat Justitie er in redelijkheid alles aan heeft gedaan om tot een minnelijke oplossing te komen.

Aanvullend feitenoverzicht

Uit de toelichting van de minister komt naar voren dat verzoeker er in eerste instantie voor koos om in oktober 1996 een procedure aanhangig te maken waarin een voorschot van fl. 25.000,- werd gevorderd. Na de afwijzing van zijn vordering door de rechtbank kwam het

Hof in 2002 tot het oordeel dat de inhoud van de brief van de officier van justitie onrechtmatig was. De zaak werd vervolgens aangehouden om de schade van tenminste fl. 25.000,- aannemelijk te maken. Tegen dit tussenarrest van het Hof is door de Staat cassatieberoep ingesteld bij de Hoge Raad. Het cassatieberoep leidde ertoe dat de Hoge Raad het oordeel van het Hof over de onrechtmatigheid bevestigde. Dat de totale procedure van 1996 tot 2004 heeft geduurd komt, volgens de Minister, mede doordat de toenmalige advocaat van verzoeker ruim drie jaar heeft gewacht met het uitbrengen van een memorie van antwoord.

Tweede procedure

Na de uitspraak van de Hoge Raad heeft verzoeker in juli 2005 een tweede procedure bij de rechtbank aanhangig gemaakt, waarin hij € 4 miljoen vorderde van de Staat. Deze vordering was voor partijen reden om in onderling overleg de lopende procedure over het voorschot van fl. 25.000,- te royeren tegen betaling van een voorschot door de Staat van € 50.000,-.

In de tweede procedure hebben zowel de rechtbank in augustus 2006 als het Hof in maart 2008 de vordering afgewezen omdat het causaal verband met de omzetschade niet aannemelijk was gemaakt.

De minister stelt in de toelichting dat tijdens de procedure bij het Hof van april tot september 2007 veelvuldig overleg heeft plaatsgehad.

Buitengerechtelijke oplossing?

In de toelichting staat dat op 16 april 2007 een brief aan verzoeker is gestuurd waarin de Staat zijn medeleven betuigt voor ontwikkelingen in de privésfeer van verzoeker. Daarnaast laat de Staat aan verzoeker weten in beginsel bereid te zijn tot het treffen van een schikking. Volgens de minister spreken de Staat en verzoeker de bereidheid uit om tot een vergelijk te komen. Er komt echter geen succesvol vervolg. De minister wijst erop dat van de zijde van verzoeker herhaaldelijk aangegeven wordt dat er voor het voeren van een gesprek alleen een basis bestaat indien de Staat bereid is om een bedrag van tenminste € 500.000,- te betalen. De Staat heeft volgens de minister gereageerd door aan te geven dat deze voorwaarde niet acceptabel is maar een aanmerkelijk lager bedrag een opening kan bieden om overeenstemming te bereiken.

Na de uitspraak van het Hof heeft de staat afgezien van vordering van de proceskostenveroordeling van € 30.000,- en het onverschuldigd betaald bedrag van € 50.000,-.

In de toelichting geeft de minister aan dat de Staat bereid was om een verklaring op schrift te stellen dat onrechtmatig is gehandeld. Hij wil echter geen verklaring van goed gedrag afgeven.

II Beoordeling

Inleiding

Op basis van de verstrekte informatie blijkt dat voor verzoeker erkenning van het onrecht dat hem is overkomen uitsluitend uitgedrukt kan worden in een geldelijke vergoeding van de geleden materiële en immateriële schade. Verzoeker zegt alles te zijn kwijtgeraakt, zijn bedrijf, zijn echtgenote, zijn goede naam en zijn gezondheid. Zijn leven stond de afgelopen 15 jaar in het teken van procederen tegen de Staat. De Nationale ombudsman realiseert zich dat dit rapport niet zal leiden tot de rehabilitatie die verzoeker voor ogen staat. Het Gerechtshof heeft een onherroepelijke uitspraak gedaan over de aanspraak op een schadevergoeding. De Hoge Raad en het Hof hebben weliswaar vastgesteld dat de brief van de officier van justitie niet rechtmatig was, het causale verband tussen het faillissement van verzoeker en de onrechtmatige daad van de officier van justitie is volgens het Hof onvoldoende aannemelijk gemaakt. De Nationale ombudsman dient de uitspraak van het Hof te respecteren. In zijn reactie op het verzoek van de Nationale ombudsman om alsnog in gesprek te gaan met verzoeker sluit het College een discussie over een schadevergoeding uit en verwijst naar de onherroepelijke uitspraak van het Gerechtshof. De Nationale ombudsman hoopt met dit rapport de overheid in het algemeen en het Openbaar Ministerie in het bijzonder bewust te maken van de noodzaak van het behoorlijk omgaan met schadeclaims aan de hand van de spelregels die hij heeft opgesteld. De Nationale ombudsman is ervan overtuigd dat alle betrokkenen beter af zouden zijn geweest als deze spelregels in acht zouden zijn genomen.

Beoordelingskader

De Nationale ombudsman acht het van belang de klacht over de inhoud van de brief van 17 februari 2010 te beoordelen tegen de achtergrond van de gebeurtenissen die er sinds 28 februari 1996 (de datum waarop de officier van justitie zijn brief verzond) hebben plaatsgevonden.

De toetsing van de behoorlijkheid van het handelen van de overheid is van toepassing op:

De snelheid waarmee op verzoekers signalen is gereageerd:

De wijze waarop verzoeker is bejegend gedurende deze periode;

De vraag of de overheid op een behoorlijke wijze is omgegaan met het verzoek om schadevergoeding.

Bij het toetsen van de behoorlijkheid van de gedragingen van het Openbaar Ministerie vanaf 28 februari 1996 gaat het om de volgende behoorlijkeheids-vereisten:

Het redelijkheidsvereiste in samenhang met de 16 spelregels voor behoorlijk omgaan met schadeclaims;

Het vereiste van correcte bejegening;

Het vereiste van voortvarendheid.

Spelregels voor behoorlijk omgaan met schadeclaims en het redelijkheidsvereiste

Het redelijkheidsvereiste houdt in dat overheidsinstanties de in het geding zijnde belangen tegen elkaar afwegen en dat de uitkomst daarvan niet onredelijk is.

De Nationale ombudsman beoordeelt of een overheidsinstantie op een behoorlijke wijze is omgegaan met een verzoek om schadevergoeding. Hij geeft geen beslissing over de juridische aansprakelijkheid van de overheid. Daarvoor is de rechtbank; die kan een overheidsinstantie veroordelen tot het betalen van schadevergoeding en stelt ook de hoogte daarvan vast. De Nationale ombudsman toetst dus alleen of de behandeling van een verzoek om schadevergoeding behoorlijk is geweest. Dit doet hij aan de hand van zestien spelregels, die hij heeft opgesteld naar aanleiding van het rapport "Behoorlijk omgaan met schadeclaims" van 24 juni 2009 (2009/135). De nadruk ligt hierbij op de procedure, de weg naar de beslissing.

Het vereiste van correcte bejegening

Het vereiste van correcte bejegening houdt onder meer in dat overheidsinstanties burgers als mens respecteren en hen beleefd behandelen.

Het vereiste van correcte bejegening houdt tevens in dat overheidsinstanties zich in hun bejegening van burgers hulpvaardig opstellen.

Het vereiste van voortvarendheid

Het vereiste van voortvarendheid houdt in dat overheidsinstanties slagvaardig en met voldoende snelheid optreden.

Oordeel

Terughoudende processuele opstelling van de Staat

1996-2008

Uit de reconstructie komt naar voren dat verzoeker en zijn toenmalige advocaat direct actie hebben ondernomen op het moment dat zij vernamen dat er informatie werd verstrekt over verzoekers mogelijke betrokkenheid bij criminele activiteiten. Er is niet gebleken dat op de

fax van de advocaat van 21 maart 1996 aan de officier van justitie is gereageerd. Verzoeker heeft meermalen tevergeefs het initiatief genomen om contact te leggen in de periode na het versturen van de brief. De Nationale ombudsman hecht eraan te vermelden dat in de periode rond 1996 verzoeker nimmer is meegedeeld dat hij als verdachte werd aangemerkt. Hij is in die periode ook nooit in het kader van een strafrechtelijk onderzoek als verdachte gehoord. Verzoeker was op dat moment wel als crimineel neergezet: hij kon zich niet verweren tegen de geruchten over zijn vermeende criminele achtergrond. Potentiële opdrachtgevers lieten hem expliciet weten dat zij vanwege de verdenkingen jegens hem geen zaken meer met hem wensten te doen. Het Openbaar Ministerie heeft in die periode geen enkele poging gedaan om de uitlatingen van de officier van justitie te corrigeren en/of te relativeren. Verzoeker zag door het uitblijven van een reactie geen andere mogelijkheid dan te gaan procederen tegen de Staat.

Zoals de Schadevergoedingswijzer aangeeft mag van de overheid een terughoudende processuele opstelling worden verwacht ten aanzien van een schadeclaim van een burger. De overheid vermijdt zo mogelijke juridische procedures en kiest liever voor andere vormen van geschiloplossing zoals effectief onderhandelen en mediation (spelregel 6). Zij is terughoudend met het instellen van hoger beroep indien zij in een procedure tegen een burger door de rechter in het ongelijk wordt gesteld (spelregel 9). Indien een burger als gevolg van een te weinig terughoudende processuele opstelling van de overheid in een proces is betrokken, en daarin in het gelijk wordt gesteld, bepaalt de overheid of er kosten bovenop de standaardvergoedingen in redelijkheid moeten worden gecompenseerd (spelregel 11).

Voorts geeft de Schadevergoedingswijzer aan dat de overheid een coulante opstelling hanteert indien vast staat dat zij fouten heeft gemaakt, maar de burger problemen heeft om de omvang van de schade met hard bewijs te staven (spelregel 5).

In de onderhavige zaak heeft de Staat (in casu het Openbaar Ministerie) naar het oordeel van de Nationale ombudsman, in ieder geval gedurende de periode 1996 tot 2002, niet overeenkomstig deze spelregels gehandeld.

De verstrekte aanvullende informatie over de inspanningen van de Staat om tot een buitengerechtelijke oplossing te komen, gaat over hetgeen is gebeurd na 2002. Omdat Justitie niet reageerde op de protesten van de toenmalige advocaat van verzoeker tegen de brief van de officier van justitie zag hij zich gedwongen om in oktober 1996 de Staat te dagvaarden. Zijn vordering werd in eerste aanleg afgewezen. In 2002 oordeelde het Hof in een tussenarrest dat de brief van de officier van justitie onrechtmatig was. Op grond van de aanvullende informatie van de minister stelt de Nationale ombudsman vast dat de advocaat van verzoeker mede verantwoordelijk was voor de vertraging van de procedure. De advocaat heeft er immers ruim drie jaar over gedaan om een memorie van antwoord uit te brengen in het incidenteel appel. Dit laat echter onverlet dat de Staat de kwestie onnodig juridiseerde door cassatieberoep in te stellen bij de Hoge Raad tegen het

tussenarrest van het Hof.

De minister voert in zijn brief van 18 oktober 2011 aan dat het Openbaar Ministerie lange tijd de overtuiging had dat de verstrekking van de informatie door de officier van justitie niet onrechtmatig was. De Nationale ombudsman is echter van oordeel dat het instellen van cassatieberoep door de Staat, nadat het Hof had geoordeeld dat de Staat onrechtmatig gehandeld had, getuigt van onvoldoende processuele terughoudendheid (spelregel 9 van de Schadevergoedingswijzer). Het instellen van cassatieberoep door de Staat heeft hoe dan ook het proces vertraagd, zij het dat de Staat niet alleen verantwoordelijk is voor het voortslepen van de procedure. Op het moment dat de Hoge Raad zich uitsprak over de rechtmatigheid van de brief heeft verzoeker in 2005 een tweede procedure aangehangig gemaakt waarbij hij € 4 miljoen vorderde van de Staat. Dat was aanleiding voor partijen om in onderling overleg de lopende procedure te staken. De nieuwe vordering van verzoeker werd zowel door de rechtbank in 2006 als door het Hof in 2008 afgewezen.

Kort door de bocht geredeneerd heeft verzoeker gegokt en verloren door na de uitspraak van de Hoge Raad ervoor te kiezen de aanvankelijke vordering te laten vallen en de Staat voor een veel hoger bedrag aansprakelijk te stellen. De aanvullende informatie van de minister nuanceert het beeld dat alleen de Staat kan worden verweten dat verzoeker werd gedwongen om door te procederen. Verzoeker, dan wel zijn toenmalige advocaat heeft willens en wetens hoog ingezet om het maximale geldelijke resultaat te bereiken nadat vastgesteld was dat de brief uit 1996 onrechtmatig was.

Dit neemt echter niet weg dat de Nationale ombudsman de overtuiging heeft dat de overheid de mogelijkheden om met verzoeker tot een minnelijke oplossing te komen onvoldoende heeft benut.

De Nationale ombudsman is van oordeel dat van de Staat verwacht had mogen worden dat zij de aansprakelijkheid voor de onrechtmatige daad vanaf de aanvang had erkend en het niet op jarenlange procedures had laten aankomen. In elk geval vanaf het moment dat door de rechter was geoordeeld dat de Staat onrechtmatig had gehandeld - in 2008 - had het Openbaar Ministerie actief met verzoeker in overleg moeten treden om te komen tot een redelijke compensatie van de geleden schade.

2008-heden

De Nationale ombudsman stelt vast het Openbaar Ministerie zich aanvankelijk evenmin geroepen voelde om contact te zoeken met verzoeker na de uitspraak van het Gerechtshof op 20 maart 2008 met het oordeel dat de brief uit 1996 onrechtmatig was. De Nationale ombudsman vindt deze afhoudende opstelling van het Openbaar Ministerie getuigen van weinig inlevingsvermogen voor de omstandigheden van verzoeker. Vanwege die omstandigheden en het gegeven dat vastgesteld is dat door het Openbaar Ministerie een fout is gemaakt lag het in de rede om direct na de uitspraak van het Gerechtshof het

initiatief te nemen om verzoeker en een gemachtigde uit te nodigen voor een gesprek. Dat gesprek heeft pas in februari 2010, bijna twee jaar na de uitspraak van het Gerechtshof, plaatsgevonden. Dat verzoeker veel waarde hechtte aan een gesprek blijkt uit de brief die verzoekers echtgenote op 23 februari 2009 naar het Openbaar Ministerie zond. Daarin dringt zij aan op een gesprek. Op 17 april 2009 stuurt het Openbaar Ministerie een afwijzende reactie. De echtgenote van verzoeker is dan inmiddels overleden. Het Openbaar Ministerie heeft in die periode een kans laten liggen om blijf te geven van enige compassie met het lot van verzoeker en zijn echtgenote. Er is primair vanuit een juridische reflex gereageerd op de nieuwe schadeclaims en schikkingsvoorstellen zonder de mogelijkheid van een persoonlijke benadering in overweging te nemen. Pas nadat in november 2009 verzoeker aangifte doet van smaad en laster tegen de betrokken officier van justitie, ziet het Openbaar Ministerie aanleiding om actie te ondernemen richting verzoeker. Op 10 februari 2010 vindt een gesprek plaats met het Hoofd Bestuurlijke en Juridische zaken van het College van procureurs-generaal. Op 17 februari 2010 ontvangt verzoeker een excuusbrief en de mededeling dat een door hem te betalen bedrag van (in totaal) € 80.000,- niet teruggevorderd zal worden. Vervolgens stelt de hoofdofficier van justitie verzoeker op 24 februari 2010 op de hoogte van het sepotbesluit op zijn aangifte. De Nationale ombudsman is van oordeel dat het Openbaar Ministerie en het College van procureurs-generaal in de contacten met verzoeker in deze fase in strijd met het vereiste van voortvarendheid hebben gehandeld.

Correcte bejegening?

Door de geste van het College om de openstaande vordering van € 80.000,- (onverschuldigde betaling en veroordeling in de proceskosten) niet terug te vorderen meent het College zich voldoende coulant tegenover verzoeker te hebben opgesteld. De vordering van de Staat op verzoeker betreft voor een deel (€ 30.000,-) de kosten van de procedure voor de Staat waartoe verzoeker was veroordeeld. Een procedure die verzoeker genoodzaakt was aan te spannen tegen de Staat omdat zijn verzoeken stelselmatig werden genegeerd. Had het Openbaar Ministerie zich eerder opengesteld voor verzoekers argumenten en was het serieus ingegaan op zijn verzoeken dan was een jarenlang voortslepende en kosten verslindende procedure wellicht niet nodig geweest. Gelet op de gebeurtenissen en vasthoudende opstelling van verzoeker gedurende de jaren na de rechterlijke uitspraken had het Openbaar Ministerie kunnen verwachten dat verzoeker met het aanbod geen genoegen zou nemen. Dit past bij de escalatie die is veroorzaakt door het jarenlange procederen. Meer inzetten op het doorbreken van de impasse had in de rede gelegen. De geste van het Openbaar Ministerie was in de ogen van verzoeker "too little, too late" met het gevolg dat verzoeker zich afgescheept voelde. Het "niet serieus genomen worden" leidde tot verstrekkende gevolgen. Verzoeker ontwikkelde psychische klachten en beet zich steeds meer vast in een schadeloosstelling. Zijn boosheid en frustratie manifesteerden zich steeds uitdrukkelijker.

Na februari 2010 vinden nog enkele (telefoon)gesprekken plaats tussen verzoeker, de fungerend hoofdofficier van justitie en met de betrokken officier van justitie. Naar aanleiding van deze gesprekken wordt onder meer contact opgenomen met de wijkagent en worden initiatieven genomen om verzoeker hulp te bieden bij zijn psychische problemen.

Daarmee lijkt het Openbaar Ministerie zich uiteindelijk wel te bekommeren om de psychische gesteldheid van verzoeker, maar op de noodkreten van verzoeker over zijn financiële situatie wordt afhoudend gereageerd. De Nationale ombudsman heeft de indruk dat er nimmer sprake is geweest van een serieus gesprek met verzoeker over de gevolgen zoals hij die heeft ervaren na de brief van februari 1996.

De laconieke reactie van de betrokken officier van justitie van 13 augustus 2010 op de wanhopige brief die verzoeker op 20 juni 2010 naar hem schreef, vindt de Nationale ombudsman kenmerkend voor de desinteresse jegens verzoeker:

".. U heeft nog een reactie van mijn zijde tegood. Het spijt mij dat ik niet eerder heb kunnen reageren. Ik heb uw brief gelezen, maar constateer (wat ik ook al eerder tegen U heb gezegd) dat ik het verleden niet kan terugdraaien. Ik heb overigens nooit ontkend (of getracht dat te doen) dat er sprake was van 'zachte informatie'. (...) Ik denk alleen niet dat ik 14 jaar kan veranderen..."

Het argument dat verzoeker zijn mogelijkheden tot rectificatie en eerherstel heeft verspeeld na zijn veroordeling tot een gevangenisstraf in 2007 wegens deelname aan een criminele organisatie die zich bezig hield met illegale sigarettensmokkel, acht de Nationale ombudsman niet fair. De veroordeling had betrekking op criminele activiteiten die plaatsvonden in 2001-2005. Het verzoek van verzoeker had betrekking op hetgeen in 1996 plaatsvond. De door verzoeker gewenste verklaring van goed gedrag kon weliswaar niet worden verstrekt, het Openbaar Ministerie had bijvoorbeeld wel een gebaar kunnen maken naar de voormalige opdrachtgevers van verzoeker.

De inspanningen van justitie om met verzoeker tot een buitengerechtelijke oplossing te komen, vindt de Nationale ombudsman onvoldoende overtuigend. Dat verzoeker door zijn opstelling heeft bijgedragen tot juridisering van het geschil neemt niet weg dat de Nationale ombudsman van oordeel is dat het Openbaar Ministerie en het College van procureurs generaal in het contact met verzoeker in strijd met het vereiste van correcte bejegening handelden.

Wat had verzoeker in redelijkheid mogen verwachten van de overheid?

De Nationale ombudsman is ervan overtuigd dat de, in de beleving van verzoeker nonchalante opstelling van de betrokken officier van justitie ten aanzien van zijn situatie gecompenseerd had kunnen worden als het Openbaar Ministerie zich meer had ingezet om de relatie met verzoeker enigszins te normaliseren. Nu bleef de focus gericht op de

juridische context waardoor de persoonlijke situatie van verzoeker naar de achtergrond werd gedrongen.

Vanaf het moment dat verzoeker en zijn advocaat reageerden op de berichten over zijn vermeende criminele activiteiten, tijdens de jarenlange procedures die verzoeker voerde, tot na de uitspraak van de rechter in 2008 kenmerkt de opstelling van het Openbaar Ministerie zich door een afhoudende houding. Het Openbaar Ministerie heeft de verzoeken van verzoeker louter in een juridisch kader geplaatst en daar navenant op gereageerd.

De Nationale ombudsman vindt het belangrijk dat de overheid bij de behandeling van claims niet alleen naar de juridische kant van een claim kijkt maar ook naar de behoorlijkheid.

Behoorlijk omgaan met verzoeken om schadevergoeding betekent volgens de Schadevergoedingswijzer die de Nationale ombudsman heeft opgesteld dat de overheid kiest voor een opstelling die is gericht op het oplossen van het conflict waaruit de claim voortvloeit, en op het voorkomen van escalatie. Ook houdt behoorlijk omgaan met schadeclaims in dat de overheid werkt vanuit een coulante opstelling waarbij wordt gezocht naar mogelijkheden om tot een passende oplossing te komen, ook in gevallen waarvoor een directe juridische basis ontbreekt. Verder is van belang dat de overheid werkt vanuit een terughoudende processuele opstelling. 1

Het initiatief nemen om verzoeker en een gemachtigde uit te nodigen voor een gesprek onder leiding van een onafhankelijke neutrale gespreksleider (mediator) is uitgebleven. De Nationale ombudsman betreurt dat. De schijn van desinteresse en partijdigheid had weggenomen kunnen worden door energie te steken in het herstellen van de relatie.

Als alle betrokken partijen gelegenheid hadden gehad om hun verhaal te doen was er mogelijk ruimte geweest voor andere oplossingen die blijk zouden geven van de erkenning die verzoeker zocht.

De Nationale ombudsman stelt vast dat het Openbaar Ministerie onvoldoende blijk gegeven heeft van begrip voor het leed dat verzoeker is berokkend. Het Openbaar Ministerie heeft niet voortvarend gehandeld na de uitspraak van het Gerechtshof in 2008.

De Nationale ombudsman ziet echter onvoldoende gronden voor het verwijt dat justitie alleen verantwoordelijk was voor het voortslepen van procedures. Op het moment dat de Hoge Raad een uitspraak deed over de rechtmatigheid van de brief van de officier van justitie heeft verzoeker ervoor gekozen om een tweede procedure aanhangig te maken tegen de Staat waarin hij een bedrag van € 4 miljoen eiste. In overleg met de Staat is afgezien van voortzetting van de lopende procedure waar het ging om een aanzienlijk lager bedrag dat als (voorschot op de) schadevergoeding werd geëist. Verzoeker, maar in ieder geval zijn toenmalige advocaat had kunnen voorzien dat de tweede procedure veel

tijd en geld zou kosten. Bovendien heeft de advocaat van verzoeker niet bepaald adequaat gereageerd op het tussenarrest van het Gerechtshof waarin gevraagd werd om de geëiste schade aannemelijk te maken.

Alles overziend is de Nationale ombudsman van oordeel dat het Openbaar Ministerie heeft gehandeld in strijd met de vereisten van voortvarendheid en correcte bejegening. De Nationale ombudsman is voorts van oordeel dat de wijze waarop het Openbaar Ministerie is omgegaan met het verzoek om schadevergoeding niet in overeenstemming is met de spelregels voor het behoorlijk omgaan met schadeclaims. Hiermee is ook het redelijkheidsvereiste geschonden.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van het College van procureurs-generaal is gegrond wegens schending van het redelijkheidsvereiste, het vereiste van correcte bejegening en het vereiste van voortvarendheid.

Aanbeveling

De Nationale ombudsman constateert dat de verhouding tussen verzoeker en de overheid ernstig uit evenwicht is geraakt. Afgaan op "zachte" informatie en die naar derden doorspelen, vervolgens verzoeker jarenlang laten procederen en tot slot de laconieke reacties op verzoekers pogingen om een serieus gesprek aan te gaan, waren ingrediënten die onmiskenbaar tot escalatie leidden. Kenmerkend voor de nonchalante opstelling van het ministerie ten aanzien van deze kwestie acht ik de wijze waarop de minister reageerde op het toesturen van het verslag van bevindingen. Aanvankelijk werd niet gereageerd en pas na een persoonlijke interventie van de Nationale ombudsman komt er een reactie. Verzoeker had van de overheid een meer professionele, open houding mogen verwachten. Het is nu aan de overheid om het evenwicht tussen verzoeker en het Openbaar Ministerie weer te herstellen. De Nationale ombudsman beveelt het College van procureurs-generaal aan om actief op zoek te gaan naar herstel van evenwicht, zowel op het zakelijke als het persoonlijke vlak.

Slotbeschouwing

De opstelling van de overheid tegenover verzoeker bevestigt voor de Nationale ombudsman de waarde van zijn spelregels voor behoorlijk omgaan met schadeclaims door de overheid. De zestien spelregels in de Schadevergoedingswijzer bieden waarborgen voor burgers en de overheid om de "juridische reflex" niet te laten overheersen bij conflicten met een schadeclaim als inzet.

Het valt de Nationale ombudsman op dat het Openbaar Ministerie de betrokkenheid van verzoeker bij illegale sigarettenhandel tussen 2001-2005 aanvoert als argument om niet met hem in gesprek te gaan. Ook de psychische problematiek van verzoeker beschouwt het Openbaar Ministerie als contra-indicatie om op zijn aanhoudende verzoeken in te gaan.

Verzoekers veroordeling en gedrag doen echter niets af aan het verwijt aan het Openbaar Ministerie dat niet behoorlijk met verzoeker is omgegaan op het moment dat verzoeker reageerde op een onterechte beschuldiging waarvan de gevolgen niet te overzien waren.

De Nationale ombudsman vindt deze opstelling niet fair. Met deze reactie doet de overheid onvoldoende recht aan de rechterlijke uitspraak over de onrechtmatigheid van de brief uit 1996. Het lijkt erop dat verzoekers strafbare handelen jaren na het voorval wordt aangegrepen om onder een passende reactie uit te komen. Zo'n houding past de overheid niet.

De Nationale ombudsman,

dr. A.F.M. Brenninkmeijer

Onderzoek

Op 30 september 2010 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift, ingediend door de heer mr. M.J. de Witte uit Amersfoort, met een klacht over een gedraging van het College van procureurs-generaal.

Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging de minister van Veiligheid en Justitie, werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de minister verzocht op de klacht te reageren. .

De minister maakte van deze gelegenheid geen gebruik.

Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie:

Schadevergoedingswijzer

Zestien spelregels voor behoorlijk omgaan met schadeclaims afkomstig uit het rapport van 24 juni 2009 met nummer 2009/135 "Behoorlijk omgaan met schadeclaims" van de Nationale ombudsman:

"Conflict oplossende opstelling

1. De overheid onderzoekt zoveel mogelijk welk conflict er achter een claim schuilgaat, en probeert dat conflict op een passende manier op te lossen.
2. De overheid is zich er steeds van bewust dat een financiële genoegdoening slechts een deel van de oplossing is: tijdig reageren, voldoende aandacht besteden aan de reden waarom het nadeel voor de burger is ontstaan, overtuigend motiveren van gemaakte keuzes en het aanbieden van een excuus zijn minstens zo belangrijk.
3. De overheid die is verzekerd voor schade onderhoudt steeds zelf de relatie met de burger, en maakt steeds zelf de afweging ten aanzien van de claim, ook als de verzekeraar een inhoudelijk standpunt over de claim heeft ingenomen.

Coulante opstelling

4. De overheid heeft er oog voor dat er claims zijn van geringe omvang die de overheid redelijkerwijs moet honoreren. In die gevallen stelt de overheid zich coulant op en beroept zich niet zonder goede redenen op precedentwerking, gelijke behandeling en comptabiliteitsregels.
5. De overheid hanteert een coulante benadering indien vast staat dat zij fouten heeft gemaakt, maar de burger problemen heeft om de omvang van de schade met hard bewijs te staven.

Terughoudende processuele opstelling

6. De overheid vermijdt zo mogelijk juridische procedures. Andere vormen van geschiloplossing als effectief onderhandelen en mediation kunnen daarbij behulpzaam zijn.
7. De inzet van processuele middelen door de overheid is proportioneel in verhouding tot de identiteit van de burger en de aard van de schade waarom het gaat. Bij redelijke claims van geringe omvang en relatief zwakke wederpartijen is de overheid terughoudender in de neiging tot procederen.
8. Indien in een procedure tegen de overheid door de rechter (in hoogste instantie) een uitspraak is gedaan die van belang is voor andere, analoge gevallen, laat de overheid het niet op procedures in die andere gevallen aankomen.
9. De overheid is terughoudend met het instellen van hoger beroep indien zij in een procedure tegen een burger door de rechter in het ongelijk is gesteld. Zij weegt in dat geval uitdrukkelijk af wat het bredere of anderszins doorslaggevende belang is van een uitspraak van een hogere rechter in de betreffende zaak.

10. In geval van een proefproces in het algemeen belang maakt de overheid een afspraak met de betrokken burger over de vergoeding door het ministerie van diens proceskosten.

11. Indien een burger als gevolg van een te weinig terughoudende processuele opstelling van de overheid in een proces is betrokken, en daarin in het gelijk wordt gesteld, bepaalt de overheid of er kosten bovenop de standaard vergoedingen in redelijkheid moeten worden gecompenseerd.

Proactieve opstelling

12. De overheid stelt zich proactief op door bij overheidshandelen in het algemeen belang, indien te voorzien is dat individuele burgers daardoor onevenredig benadeeld worden, van tevoren regelingen te treffen voor compensatie van dit nadeel.

13. De overheid vergoedt rente wegens vertragingsschade op verzoek en waar mogelijk uit eigen beweging en dwingt de burger niet daarvoor een procedure te starten.

14. Indien de overheid haar aansprakelijkheid erkent, maar de gestelde hoogte van de schade door haar wordt betwist, vergoedt zij in elk geval het door haar erkende schadebedrag, zodat een eventueel te voeren juridische procedure alleen over het meerdere hoeft te gaan.

15. In het kader van een procedure verschaft de overheid de betrokken burger uit eigen beweging alle informatie die deze nodig heeft om die procedure op gelijkwaardige wijze te kunnen voeren.

16. De overheid informeert de burger zo nodig over de meest passende vorm voor het indienen van een claim."

1 Zie Schadevergoedingswijzer, zestien spelregels voor behoorlijk omgaan met schadeclaims.